

Vem är den helige Ande?

Treenighetsläran har skapat mycken huvudbry för många. Hur kan Gud vara en och likväl tre? Detta har att göra med att Gud är oändlig medan vi i högsta grad är begränsade. Allt som är oändligt går utanför vår horisont. Oändligheten plus hundra är lika med oändligheten. Vart tog hundringen vägen? Oändligheten minus tiotusen är lika med oändligheten. Hur uppstod de tiotusen? Det är vår tanke som slirar, inte logiken som fallerar.

Gud bor i ett ljus dit ingen kan komma. Gud är outgrundlig och oåtkomlig. Och ändå vill han upprätta en gemenskap med oss var och en. Därför möter han oss. Och det sker på flera olika sätt allt eftersom hans ärende är till oss. Han träder så att säga in i vår värld på våra villkor eftersom det är det enda som kan fungera. Gud, Fadern, är skaparen – på ett vis den dolde och oåtkomlige Guden, "utanför universum". Till honom riktar vi våra böner i Jesu namn ("Fader vår som är i himmelen.."). Han är den som så älskade världen att han sände sin ende Son på ett uppdrag som var dödligt för honom själv .

Sonen är Gud som har trätt in synligt i denna världen på vår planet. Han är Gud identifierad med oss. Hans identifikation innebär att han som sann människa kan bära konsekvenserna av vad mänskligheten ställt till med. Han blev till sist utsatt för den vrede som hela mänskligheten bär emot den Gud som kunde förhindrat allt lidande och all ondska men som valde att låta oss utöva den för att befria oss inifrån.

Den helige Ande är Gud osynlig. Men han är inte upphöjd och oåtkomlig som Fadern utan närvarande – så närvarande att han inte bara vill leva tillsammans med oss som Sonen – "bredvid oss" – utan vill leva inne i oss.

Människans ande

Gud skapade människan av stoft från jorden och blåste in livsande i hennes näsa. Människan är gjord av två råmaterial – materia och ande. Som jag förut har sagt kan vi se detta bland annat vid så kallade Nära-döden-upplevelser (NUD). Ty människor som varit kortvarigt döda och sedan återvänt till kroppens liv kan berätta att de var vid medvetande när kroppen inte var det. De kan ibland ge förbluffande exakta beskrivningar av hur deras kropp väcktes till liv.

Vi som sitter här är alltså både kropp och ande. Vi lever i två världar samtidigt. Men så länge kroppen lever har den en sorts förkörsrätt framför vår andliga människa. När anden lösgjorts från kroppen kan den göra iakttagelser på egen hand. Men när den ännu är kvar i kroppen så räcker en hjärnskada för att vi som människor inte skall kunna varken se eller höra. Kroppen har företräde.

Det innebär inte att anden i människan är sovande. Det betyder bara att vi har svårt att urskilja dess närvaro, så svårt att många förnekar dess existens.

"Gud inblåste livsande". Luften som vi andas är som en bild av det andliga, fast vi vet att luften är materia. Anden står för gemenskap. Under första delen av 1900-talet fanns det en filosof som hette Ludwig Wittgenstein, en österrikare som levde en stor del av sitt liv i England. Han var en utsökt grubblare som funderade djupt och delvis svårbegripligt över de flesta av livets gåtor. En av hans många knepiga frågor var denna: "Hur kan vi veta att vi talar om samma sak när vi talar om ångest? För ångest är ju bara en inre upplevelse som ofta kännetecknas just av det faktum att den saknar varje begripligt sammanhang med den yttre värld som vi kan iaktta tillsammans. Det du kallar ångest är kanske något helt annat än vad jag menar."

Lösningen på denna intressanta gåta som Wittgenstein vad jag vet aldrig gav något begripligt svar på ligger i det lilla ordet inlevelse. Om du har ångest och berättar för mig om hur du har det så känner jag i regel också ångest efter en stund. För ångest smittar. Hur kan den göra det? Jo, min ande rör vid din ande. Det du känner, det känner jag med. *Inlevelse är mer än eftertanke*. Den är en beröring eller sammansmältning på ett andligt plan.

Identifikation

Jesus i Getsemane svettas blod i sin ångest. Är han rädd för att dö? Är det den förestående tortyren som plågar honom? Knappas mer än till en ringa del. Han går in i mänsklighetens hela och samlade ångest. På korset ropar han sedan ut sin smärta: "Min Gud, min Gud varför har du övergivit mig". Identifikationen med människan är till sist total både vad gäller ångest och Gudsfrånvaro. Själva hans identifikation med oss, den som gör att hans verk kan betyda något för oss i dag, handlar om en andlig gemenskap som går över alla individgränser mellan mitt jag och ditt jag.

Om du är ledsen och får tala om din sorg, så kanske du efteråt säger: "Han förstod mig." Men den förståelsen var inte ett intellektuellt begripande på basen av en spetsfundig analys. Den var en inlevelse där du kände att den andre tog emot både dig och din sorg. Människor som är duktiga på analys behöver inte alltid vara bra på inlevelse.

Kärt barn har många namn. Ibland kallar vi inlevelsen för intuition. Du vet: det finns människor som man kan bli instinktivt rädd för fastän de är hur vänliga som helst. Man känner något med sin ande som den andre kanske mycket framgångsrikt kan dölja med ett vänligt leende. Det finns människor som förefaller väldigt öppna och förtroendeingivande. Men samtidigt känner man sig aldrig "inläppt" i deras liv. Att vara gift med en människa som på det sättet håller sin livskamrat på avstånd är outhärdligt även om man aldrig lever i öppen osämja.

Vi upplever mycket av och om varandra, mycket som inte hänger ihop med vad ögonen ser eller öronen hör. På samma sätt är det med vårt förhållande till Gud. Vi kan uppleva honom på "kanal 3" trots att vi inte kan se med ögonen eller höra med öronen. Vi kan förnimma honom med vår ande eftersom han kommer oss

till mötes med sin Ande. Det ögon och öron kan ge i vårt umgänge med andra människor får till vidare ersättas av Bibelns ord som vi både kan läsa och höra predikas.

Ingen man har någonsin varit kvinna och tvärtom. Därför kan vi inte vet hur tillvaron upplevs av det motsatta könet. Men det verkar som om kvinnor i allmänhet är bättre rustade – eller bättre övade – på att känna och tänka intuitivt. Personligen tror jag att det är en viktig förklaring till att det är så stort kvinnoöverskott i våra kyrkor.

Identitet

Om vi godtar tanken att människan är skapad för att leva i gemenskap med Gud så betyder mottagandet av Guds Ande att denna gemenskap börjar komma till stånd. Vi skall vänta oss att därmed erfara en sorts känsla av att "komma i mål" eller att ha funnit det man länge – alltid? – sökt efter. Ett tomrum som alltid funnits i ens innersta har blivit bebott. En annan dimension av denna erfarenhet består i att man kan uppleva att nu först är jag den jag alltid varit ämnad att vara. Eller: "Nu först känner jag mig själv. Nu vet jag vem jag är."

Vi erinrar oss Guds namn, det som han gav till Mose: "Jag är den jag är" (2 Mos 3:13–14). Gud som är den absoluta identiteten ger identitet som en gåva till dem som går in i gemenskap med honom.

Äkta kärlek består inte alltid i särskilt gulliga känslor utan bygger snarare på inlevelse. Jesu offergärning gjordes i den yttersta kärleken men det Jesus kände var bara mörker och ångest.

Jesus har ett berömt välkomstord: "Kom till mig.."

"Vid den tiden sade Jesus: "Jag prisar dig, fader, himlens och jordens herre, för att du har dolt detta för de lärda och kloka och uppenbarat det för dem som är som barn. Ja, fader, så har du bestämt. Allt har min fader anförtrott åt mig. Och ingen känner Sonen, utom Fadern, och ingen känner Fadern, utom Sonen och den som Sonen vill uppenbara honom för.

Kom till mig, alla ni som är tyngda av bördor; jag skall skänka er vila. Ta på er mitt ok och lär av mig, som har ett mildt och ödmjukt hjärta, så skall ni finna vila för er själ. Mitt ok är skonsamt och min börda är lätt." (Matt 11:25–30)

Anden är den form av gemenskap med Gud som är möjlig i dag. Han är något och vill lära oss att bli det som han är – ödmjuk. Gud själv är ödmjuk nog att bo i mig. Obegripligt. Andra religioner lovar att hjälpa oss att förstå att vi är gud – Brahman, som hinduismen. Eller hur vi med positivt tänkande eller andra tekniker skall bli som små gudar. Kristendomen ensam talar om en Gud som är upphöjd över allting och som likväl är ödmjuk nog att vilja bo i mig. Han vill att vi skall lära känna honom som den ödmjuka Gud han är. Det kommer att ge oss vila.